

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26CoP/72/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121200919
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2121200919.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu: Mgr. Jozef Mačej a sudkýň: JUDr. Katarína Slováčková a JUDr. Ľuboslava Vanková v právnej veci o obmedzení spôsobilosti na právne úkony osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná: RSDr. V. F., narodený X.XX.XXXX, trvale bytom B. XXXX/XX, K., toho času Zariadenie pre seniorov Sv. Ján, so sídlom Šelpice 214, zastúpený procesným opatrovníkom: F. F., narodená XX.X.XXXX, bytom B. XXXX/XX, K., o návrhu navrhovateľa: F. F., narodený XX.X.XXXX, bytom P. XXXX/XX, K., zastúpený advokátom: Mgr. Martin Zátopek, so sídlom Galvaniho 7D, Bratislava, za účasti Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, so sídlom Račianska 153, Bratislava, za účasti prokurátorky Krajskej prokuratúry Trnava Mgr. Renáty Gálikovej, so sídlom Krajskej prokuratúry Trnava, Dolné bašty 1, Trnava, o odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 12Ps/1/2021-95 zo dňa 28.6.2021, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd konanie o odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, **z a s t a v u j e**.
- II. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
- III. Žiaden z účastníkov **n e m á n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. obmedzil RSDr. V. F., nar. XX.XX.XXXX, v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilý rozhodovať o svojej medicínskej (ambulantnej, ústavnej) liečbe, vrátane podpisovania informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a rozhodovať o svojom umiestnení v sociálnom zariadení, resp. o mieste svojho prechodného či trvalého pobytu, výrokom II. ustanovil navrhovateľa F. F., narodeného XX.X.XXXX, za opatrovníka RSDr. V. F., ktorý je oprávnený a povinný zastupovať opatrovanca pri právnych úkonoch, v ktorých bola jeho spôsobilosť obmedzená, výrokom III. žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania a výrokom IV. rozhodol o povinnosti štátu zaplatiť trovy dôkazov.

2. Napadnutý rozsudok súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 10 ods. 1, 2, § 26, § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 52, § 231, § 248 ods. 1, 2, § 251 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že u RSDr. V. F. bol kvalifikovaný stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby ako stupeň VI.. RSDr. V. F. po dobu niekoľkých rokov trpí duševnými poruchami (mierna kognitívna porucha, demencia ľahkého miestami stredne ťažkého stupňa, syndróm závislosti na alkohole, stav po delíriu, prítomnosť nálezov na mozgovom tkanive, a ďalšie), ktoré majú negatívny priebeh, charakter a prognóza týchto porúch sú trvalé, vyžadujúce si zabezpečenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti inou osobou alebo inštitúciou. RSDr. V. F. nie je schopný zabezpečiť

si kontinuálnu starostlivosť o svoju osobu tak po sociálnej, ako aj medicínskej stránke. Zároveň však neboli zistené dôvody na obmedzenie spôsobilosti k právnym úkonom nad rámec rozhodovania o zdravotnej starostlivosti (t. j. o ambulantnej, resp. ústavnej liečbe, poskytovania informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti) a tiež rozhodovania o umiestnení v sociálnom zariadení, resp. rozhodovania o mieste svojho trvalého alebo prechodného pobytu.

4. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že RSDr. V. F. nie je z dôvodu trvalej duševnej poruchy schopný robiť právne úkony týkajúce sa rozhodovania o svojej medicínskej liečbe, či už ambulantnej alebo ústavnej, vrátane podpisovania informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ako aj rozhodovania o svojom umiestnení v sociálnom zariadení, resp. o mieste svojho prechodného či trvalého pobytu. Preto súd prvej inštancie obmedzil RSDr. V. F. v spôsobilosti na právne úkony tak, ako je uvedené vo výroku I. napadnutého rozsudku a zároveň RSDr. V. F. výrokom II. ustanovil opatrovníka, ktorý ho bude zastupovať v rozsahu, v ktorom bol obmedzený v jeho spôsobilosti na právne úkony. K námietke Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorou poukazoval na absenciu potreby obmedzenia spôsobilosti na právne úkony u RSDr. V. F. a možnosti zabezpečenia starostlivosti o RSDr. V. F. inou formou (napr. sociálnou službou), súd prvej inštancie poukázal primárne na predmet tohto konania, a to posúdenie zdravotného stavu RSDr. V. F. po duševnej stránke a zisťovanie, či duševné poruchy, ktorými trpí, sú prechodného alebo trvalého charakteru. Úlohou súdu prvej inštancie nebolo posudzovať vhodnosť či nevhodnosť toho, ktorého zariadenia, do ktorého bol RSDr. V. F. umiestnený, pretože na tento účel ustanovil RSDr. V. F. opatrovníka, ktorý bude oprávnený a povinný ho zastupovať pri právnych úkonoch za účelom zabezpečenia riadnej zdravotnej starostlivosti. Z dôvodu nadbytočnosti a nevhodnosti súd prvej inštancie nevykonal dôkaz - správu o úraze RSDr. V. F. za účelom zistenia, či bol úraz spôsobený vplyvom požitia alkoholu, pretože závery správy by nemali vplyv na konečné rozhodnutie vo veci.

5. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže nezistil žiadnu z výnimiek vyplývajúcu z ust. § 53 a nsl. Civilného mimosporového poriadku.

6. Súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti štátu nahradiť trovy dôkazov v zmysle ust. § 251 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, nakoľko náhradu trov spojených so znaleckým dokazovaním nemožno spravodlivo žiadať od účastníkov, keď návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony bol podaný dôvodne.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. podala odvolanie osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, z dôvodov podľa ust. § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ust. § 365 ods. 1 písm. b), písm. h) Civilného sporového poriadku. V odvolaní uviedla, že súd prvej inštancie napadnuté výroky založil na tvrdeniach a dôkazoch jednej strany, ktoré nepreveril a rozpory neodstránil. Závery posudku Mesta Trnava, skutočnosti v ňom uvedené, sa nezakladajú na pravde, tento posudok spochybnil aj Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Poukázala na to, že cievnou mozgovú príhodu utrpela v roku 2011, pričom až na niektoré obslužné činnosti je samostatná, dokáže vykonať rannú aj večernú hygienu, obliecť sa, pohybovať sa po zariadení, naďalej je držiteľom vodičského oprávnenia, pomoc potrebuje len pri sprchovaní. Ošetrovateľ Zariadenia pre seniorov Sv. Ján J. X. potvrdil to, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, riadne zvláda bežnú rannú aj večernú hygienu sama, sama chodí na toaletu, sama sa pohybuje po zariadení, nepotrebuje pomoc ani pri manipulácii s predmetmi. Pokiaľ ide o zranenie ruky, úraz sa nestal pod vplyvom alkoholu, pôvod a okolnosti zranenia uviedla pri ošetrovaní vo Fakultnej nemocnici v Trnave. Súd prvej inštancie sa nevysporiadal so všetkými skutočnosťami uvedenými na pojednávaní dňa 28.6.2021, aj naďalej nesúhlasí s návrhom, vyjadrila želanie zotrvať v domácom prostredí s pomocou ošetrovateľskej služby Mesta Trnava. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, zdravotnú starostlivosť neodmieta, riadne navštevovala lekára, užívala lieky. Zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb zo dňa 19.4.2021 nepodpísala, tam uvedený podpis sa zhoduje s podpisom syna (navrhovateľa). Má za to, že do sociálneho zariadenia nepatrí, utvrdili ju v tom aj zamestnanci zariadenia, v ktorom je umiestnená. Namietala nedostatočne vykonané dokazovanie vo vzťahu k preukázaniu potreby zdravotnej starostlivosti o jej osobu. V priebehu konania nebol zabezpečený žiaden dôkaz svedčiaci o agresívnom správaní, abstinoval dokáže, popiera závislosť od alkoholu. Svojej manželke nikdy neublížil, práve naopak, ona sa vyjadrila, že ublížila jemu. Závery súdu prvej inštancie, ktorými odôvodnil svoje rozhodnutie vo vzťahu k rozsahu obmedzenia, sú v rozpore s princípom zistenia skutočného stavu.

Pokiaľ ide o ustanovenie manželky ako procesného opatrovníka, súd prvej inštancie konal v rozpore s ust. § 240 ods. 2 Civilného sporového poriadku, pretože nie je záujem manželky, aby sa vrátil do domáceho prostredia, manželka trvá na podanom návrhu, spolu s navrhovateľom sa dohodli na jeho umiestnení do sociálneho zariadenia. Súd prvej inštancie nevykonal poučenie o procesnom práve požiadať súd, aby sa konania zúčastňoval aj dôverník. Samotná skutočnosť, že osoba trpí duševnou poruchou, ešte nie je dôvodom pre jej obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. V priebehu konania nebol zabezpečený žiaden dôkaz preukazujúci koho, alebo čo ohrozuje plná spôsobilosť na právne úkony. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, je si vedomá potreby zdravotnej starostlivosti, na druhej strane si je vedomá aj toho, že zdravotnú starostlivosť tak, ako je poskytovaná v sociálnom zariadení, môže absolvovať aj v domácom prostredí. Navrhla, aby odvolací súd, zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. podal odvolanie Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím z dôvodov podľa ust. § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, ust. § 365 ods. 1 písm. b), písm. e), písm. h) Civilného sporového poriadku. V odvolaní uviedol, že súd prvej inštancie napadnuté výroky založil na tvrdeniach a dôkazoch jednej strany, ktoré nepreveril a rozpory neodstránil. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím si vyžiadal správu z Fakultnej nemocnice Trnava v súvislosti s úrazom ľavého ramena osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, pričom v lekárskej správe nie je záznam o klinických príznakoch požitia alkoholu. Z lekárskej správy vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ako dôvod pádu uviedla to, že sa jej zamotala palica, spadla a ľavým ramenom narazila do dverí. Ďalej si vyžiadal správu z Okresného úradu Trnava na preverenie, či osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ohrozuje pod vplyvom alkoholu svoju rodinu, pričom zo zabezpečenej správy vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nebola riešená v posledných 5 rokoch v priestupkovom konaní. Vyžiadal si tiež správu Okresného riaditeľstva PZ v Trnave za účelom zistenia, či osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, porušila pravidlá na úseku cestnej premávky, pričom z evidenčnej karty vodiča vyplýva, že voči nej nie je evidovaná žiadna bloková pokuta, žiadny priestupok ani trestný čin v cestnej premávke, tiež nie je evidované zadržanie vodičského preukazu. Závery posudku Mesta Trnava o stredne ťažkom stupni demencie sú v príkrom rozpore so zdravotným stavom osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, zachyteným v znaleckom posudku znalca MUDr. Mária Straku, v ktorom sa na rozdiel od posudku Mesta Trnava uvádza mierna kognitívna demencia, s vyjadrením lekára MUDr. P. Z., ktorý uviedol, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, je schopná chôdza bez cudzej pomoci a nie je trvalo pripútaná na posteľ a tiež s informáciami získanými zo Zariadenia pre seniorov v Šelpiciach, z ktorých vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, sa po zariadení pohybuje samostatne a väčšinu vecí zvládne spravidla sám. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím si tiež od Mesta Trnava vyžiadal správu k tomu, akým spôsobom bola u osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, vykonávaná sociálna posudková činnosť, pričom z odpovede Mesta Trnava zo dňa 7.7.2021 vyplýva, že bola posudková činnosť vykonaná dňa 16.11.2020 telefonicky v spolupráci s F. F., vzhľadom na protipandemické opatrenia. Mesto Trnava ďalej uviedlo, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nepožiadala o poskytnutie opatrovateľskej služby, taktiež nepožiadala o posúdenie odkázanosti na túto sociálnu službu a ani iný druh sociálnej služby, napríklad denný stacionár. Tieto zistenia sú v rozpore s tvrdením manželky, ktorá na pojednávaní dňa 28.6.2021 uviedla, že konzultovala starostlivosť s denným stacionárom, do stacionára ho však neprijali preto, lebo sa nevie najesť a obliecť. Uvedené však nie je pravdou, o čom svedčí vyjadrenie ošetrovateľa J. X. zo Zariadenia pre seniorov Sv. Ján. V zariadení sa ponúkli dve opatrovateľky, ktoré by sa osobu, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, vedeli postarať v domácom prostredí. Zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb zo dňa 19.4.2021 nepodpísala osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, podpis na zmluve sa zhoduje s podpisom syna (navrhovateľa) na zmluve o doplatení úhrady za sociálnu službu zo dňa 19.4.2021, ako aj s podpisom na plnomocenstve zo dňa 12.2.2021. Súd prvej inštancie pochybil, keď nezisťoval, či by na riešenie nepriaznivého zdravotného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nepostačovala sociálna služba v domácom prostredí. V priebehu konania nebolo zistené, že by osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, odmietala poskytovanie zdravotnej starostlivosti, v dôsledku čoho nebola preukázaná ani opodstatnenosť jej umiestnenia v sociálnom zariadení. Za rozporné považuje aj tvrdenie znalca o pretrvávajúcej duševnej poruche po dobu 10-12 rokov, keď duševná schopnosť bola posudzovaná lekárskou prehliadkou v roku 2018 bez negatívneho zistenia. V priebehu dokazovania nebol zabezpečený žiaden dôkaz, ktorý by svedčil o agresívnom správaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, voči komukoľvek. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, doposiaľ nebola súdne trestaná ani riešená

v priestupkovom konaní, v zariadení nemajú vedomosť o požívaní alkoholických nápojov. Ani znalec v podanom znaleckom posudku neuviedol, že by osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, niekoho ohrozovala. Samotný nesúhlas s umiestnením do sociálneho zariadenia nie je možné stotožňovať s nesúhlasom s medicínskou liečbou. Súd prvej inštancie konal v rozpore s ust. § 240 ods. 2 Civilného sporového poriadku, keď ustanovil za opatrovníčku jeho manželku. Manželka nemôže vykonávať funkciu opatrovníka nestranne pre jej záujem na veci, pripojila sa k návrhu navrhovateľa, jej konanie jednoznačne poukazuje na to, že má záujem na tom, aby osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bola obmedzená v spôsobilosti rozhodovať o mieste svojho pobytu, nemá záujem na tom, aby osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bola poskytnutá sociálna služba v mieste svojho trvalého bydliska. Poukázal na rozpory posudku odkázanosti na sociálnu službu Mesta Trnava zo dňa 16.11.2020, kde sa okrem iného uvádza: „prítomné poruchy kontinencie, stav po cievnnej mozgovej príhode, prítomný ťažký kognitívny deficit, nesebestačný, vyžaduje trvalý dohľad inou osobou“, ktoré zistenia sú v rozpore so závermi znaleckého posudku znalca MUDr. Mária Straku, v ktorom znalec uviedol len „Mierna kognitívna porucha F 06.7“. Poukázal aj na vyjadrenie lekára MUDr. P. Z., podľa ktorého osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, je schopná chôdze bez cudzej pomoci, nie je trvalo pripútaná na posteľ a tiež vyjadrenie štatutárneho zástupcu Zariadenia pre seniorov v Šelpiciach J. B., ktorý uviedol, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, sa po zariadení pohybuje samostatne a väčšinu vecí zvládne spravidla sama. Súd prvej inštancie nepoučil osobu, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, o jej procesnom práve požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím navrhol vyžiadať lekársku správu, kde bol prvotne posudzovaný zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, za účelom zistenia, či niekoho ohrozuje, pretože navrhovateľ ako jediné potenciálne ohrozenie uviedol zaobstaranie si alkoholu v čase, kedy manželka išla na nákup potravín, čím osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ohrozila seba. Samotná duševná choroba osoby, o ktorej obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sa koná, ešte nie je dôvodom pre jej obmedzenie, pretože v konaní musí byť vždy a konkrétne uvedené koho, resp. čo ohrozuje plná spôsobilosť na právne úkony osoby a prečo nie je možné situáciu riešiť miernejšími prostriedkami. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, si je vedomá toho, že potrebuje zdravotnú starostlivosť, avšak zdravotnú starostlivosť vie v plnom rozsahu absolvovať aj v domácom prostredí. Rovnako nebol zabezpečený žiaden dôkaz o tom, že by osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, pod vplyvom alkoholu ohrozovala seba alebo svojich príbuzných. Bolo povinnosťou súdu prvej inštancie sa vysporiadať s otázkou, prečo nemožno riešiť situáciu miernejšími prostriedkami, k čomu však súd prvej inštancie nepristúpil. Prenášanie zodpovednosti na opatrovníka, aby podpisoval informovaný súhlas za opatrovanca, je neetické a nezákonné. Opatrovníci nemajú predpísané zdravotnícke vzdelanie a teda nemôžu bez akéhokoľvek rizika rozhodnúť o poskytnutí zdravotnej starostlivosti. Rovnako má za to, že opatrovník nemôže opatrovanca donútiť brať predpísané lieky, pokiaľ on sám nechce. Tak isto ani zariadenie sociálnych služieb nemôže nútiť opatrovanca brať lieky, môže na to len dohliadať, na to však nemusí byť opatrovníkom. Súdy by nemali nekriticky pristupovať k znaleckým posudkom a mechanicky preberať ich závery, mali by vychádzať najmä z výsluchu dotknutého človeka a vykonať aj ďalšie dôkazy smerujúce k posúdeniu jeho rozmanitých sociálnych a právnych vzťahov. Samotné zistenie, že človek trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou, na zbavenie spôsobilosti na právne úkony nestačí. V prípade osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nebolo preukázané, že by svojimi úkonmi ohrozovala seba, alebo by svojimi úkonmi ohrozovala práva tretích osôb. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. K odvolaniam sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava, ktorého vstup do konania neskôr prebrala prokurátorka Krajskej prokuratúry Trnava. Uviedol, že s napadnutým rozsudkom sa v celom rozsahu stotožňuje. Súd prvej inštancie rozhodol na podklade dostatočne vykonaného dokazovania, pričom svoje úvahy riadne odôvodnil. V predmetnej veci bol pre právne posúdenie veci určujúcim znalecký posudok MUDr. Mária Straku v odbore zdravotníctvo, odvetvie psychiatria. Pokiaľ ide o odvolacie námietky osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím týkajúce sa určenia zdravotníckeho zariadenia, do ktorého má byť osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, umiestnená, spochybňovanie posudku o odkázanosti na sociálnu službu a posúdenia samostatného zabezpečenia starostlivosti menovaného o svoju osobu, tieto považuje za neopodstatnené a bezpredmetné. Predmetom konania o spôsobilosti na právne úkony podľa ust. § 231 Civilného mimosporového poriadku je posúdenie zdravotného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, s poukazom na jej duševnú stránku a zistenie, či duševné poruchy, ktorými trpí, sú prechodného alebo trvalého charakteru. Odkázal pritom na závery znaleckého posudku

MUDr. Mária Straku, z ktorého vyplynulo, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, trpí viacerými duševnými poruchami, ktoré sú trvalého charakteru, čo odôvodňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, v akom rozhodol súd prvej inštancie. Takéto obmedzenie je v záujme a na ochranu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil z dôvodu vecnej správnosti.

10. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávnenými subjektami - účastníkom a subjektom oprávneným na všetky úkony, ktoré môže vykonať účastník konania (§ 359 a § 12 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1, § 355 ods. 2 a contrario Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolania majú zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b), e) a h) Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez väznanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba, ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že konanie o odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, je potrebné zastaviť (§ 369 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť z dôvodu vecnej správnosti (§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

11. Podaním zo dňa 28.9.2021 doručeným súdu prvej inštancie dňa 4.10.2021 osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, vzala odvolanie späť dôvodiac dodatočným zvážením všetkých okolností a následným súhlasom s napadnutým rozsudkom.

12. Podľa § 369 ods. 1 Civilného sporového poriadku, dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté, možno ho vziať späť. Ak odvolateľ vzal odvolanie späť, nemôže ho podať znova.

13. Podľa § 369 ods. 3 Civilného sporového poriadku, ak sa odvolanie, o ktorom nebolo rozhodnuté, vzalo späť, odvolací súd odvolacie konanie zastaví.

14. Keďže osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, späťvzatím podaného odvolania využila svoje právo disponovať konaním tak, ako vyplýva z vyššie citovaného ustanovenia § 369 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom tak urobila ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu o jej odvolaní, bolo dôvodným, aby odvolací súd odvolacie konanie o odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, postupom podľa ustanovenia § 369 ods. 1 Civilného sporového poriadku bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) zastavil.

15. Predmetom konania bolo rozhodovanie o návrhu navrhovateľa (syna osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná) na čiastočné obmedzenie spôsobilosti na právne úkony osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, v rozsahu rozhodovania o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb v dôsledku pretrvávajúcich znakov duševného ochorenia spojených s jej zhoršujúcim sa fyzickým stavom. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu bolo posúdiť, či v danej veci boli splnené podmienky pre čiastočné obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a s tým spojenou potrebou ustanovenia opatrovníka osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, na zastupovanie pri právnych úkonoch, v rozsahu ktorých bola jej spôsobilosť na právne úkony obmedzená.

16. Pretože odvolací súd v plnom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým záverom, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie uplatneného návrhu a pretože odvolací súd v celom rozsahu zdieľa i právne závery súdu prvej inštancie vo veci, ktorý na vec aplikoval správne hmotnoprávne ustanovenia a tieto v súvislosti s danou vecou i správne vyložil a preto sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolací súd konštatuje správnosť jeho

dôvodov a už iba odkazuje na správne a presvedčivé písomné vyhotovenie rozsudku. Odvolací súd ani s prihliadnutím na uplatnené odvolacie argumenty nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľovi. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa potom žiada dodať už len nasledovné:

17. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

18. Podľa § 27 Občianskeho zákonníka zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník (ods. 2). Ak sa za opatrovníka nemôže ustanoviť príbuzný fyzickej osoby ani iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre ustanovenie za opatrovníka, ustanoví súd za opatrovníka orgán miestnej správy, prípadnej jeho zariadenie, ak je oprávnené vystupovať svojím menom (§ 18 ods. 1) (ods. 3).

19. Podľa § 28 Občianskeho zákonníka, ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

20. Podľa § 277 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka.

21. Konaním o spôsobilosti na právne úkony možno výrazne a závažným spôsobom zasiahnuť do prirodzených práv človeka, v demokratickej spoločnosti sú preto kladené zvýšené požiadavky na súdy, aby starostlivo, zodpovedne, precízne a spravodlivo chránili hodnoty, aké reprezentujú podstatu ľudskej bytosti - jej slobody. V konaní o spôsobilosti na právne úkony musí súd vždy posudzovať, ako sa faktické postihnutie človeka prejavuje v jeho každodennom živote, akým spôsobom ho obmedzuje, či ohrozuje, pričom musí aplikovať zásadu primeranosti. Inštitút obmedzenia, či pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, nie je sankciou dotknutej osoby, ale opatrením slúžiacim predovšetkým na ochranu záujmov fyzickej osoby, ktorá pre svoj duševný stav nie je schopná robiť s dostatočnou vlastnou zodpovednosťou právne úkony a rovnako sa jedná o ochranu osôb, ktoré s takýmito fyzickými osobami vstúpili do právnych vzťahov. Obmedzenie, či pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, je opatrenie, ktoré predstavuje nevyhnutné obmedzenie, ktoré môže trvať iba po nevyhnutnú dobu, dokiaľ dôvody, ktoré k obmedzeniu alebo zbaveniu spôsobilosti na právne úkony viedli, trvajú.

22. V konaní o spôsobilosti na právne úkony musí byť primárnym kritériom východisko, že jednotliviec je východiskom štátu a štát a všetky jeho orgány sú ústavne zviazané na ochranu práv jednotlivca, a to sa neobmedzuje len na ochranu základných práv, ale dôraz musí byť na ochranu ľudskej dôstojnosti, ktorá má byť chápaná ako súčasť kvality človeka a jeho ľudstva (pozri rozhodnutie IV. ÚS ČR sp. zn. 412/04). Zásahy do spôsobilosti na právne úkony človeka súvisia v zmysle platnej a účinnej právnej úpravy Občianskeho zákonníka s duševnou poruchou, ktorá je určitej intenzity a nie je prechodná. resp. závislosťou od určitých návykových látok. Inštitút obmedzenia spôsobilosti na právne úkony nie je sankciou, ale opatrením slúžiacim predovšetkým na ochranu záujmov samotných fyzických osôb, ktoré pre svoj duševný stav nie sú schopné robiť s dostatočnou vlastnou zodpovednosťou právne úkony. Rozhodnutie súdu, ktorým modifikuje rozsah spôsobilosti na právne úkony, je významným zásahom do integrity fyzickej osoby.

23. Znalecký posudok je jedným zo základných dôkazných prostriedkov v konaní, v ktorom má byť rozhodnuté o spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, avšak nie jediným, je treba prihliadať aj na ďalšie vykonané dôkazy. Na základe komplexných výsledkov dokazovania musí súd zvážiť a rozhodnúť, či je k obmedzujúcemu zásahu do spôsobilosti na právne úkony dôvod a ak áno, v akom rozsahu. Zhromaždenie úplných informácií o dotknutej osobe umožní znalcom konfrontovať výsledky svojho odborného vyšetrenia s ostatnými poznatkami a na základe tejto konfrontácie usúdiť, do akej miery prejavy duševnej choroby vyžadujú pozbavenie spôsobilosti na právne úkony (R 44/1967). V tomto type konania sa súd musí zamerať na zistenie zdravotného stavu dotknutej osoby; jedná sa o skutkovú otázku, pri riešení ktorej nemožno rozhodnúť bez spolupráce so znalcami z odboru medicíny. Súd musí rovnako zistiť, či je dotknutá osoba schopná sama si obstarávať svoje záležitosti; v tejto oblasti súd

vychádza zo záverov vyhodnotených v znaleckom posudku v kontexte ostatných výsledkov dokazovania (R 6/1964). Pri skúmaní opodstatnenosti obmedzenia či pozbavenia spôsobilosti na právne úkony musí byť zohľadnené, ako sa dotknutá osoba správa, ako sa prejavuje v styku s ľuďmi, ako si vie zabezpečiť svoje každodenné potreby, ako hospodári so svojím majetkom. Pri súdnom rozhodovaní o spôsobilosti na právne úkony je pritom treba dôsledne dbať, aby dotknutá osoba nebola obmedzovaná vo väčšom rozsahu, než je nevyhnutne potrebné k ochrane jej práv a zároveň práv tretích osôb. Musí byť vždy zistené koho, resp. čo ohrozuje plná spôsobilosť k právnym úkonom dotknutej osoby a prečo nemožno situáciu riešiť miernejšími prostriedkami. Pri obmedzení spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby sa primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný, či záujem tretích osôb.

24. Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorej spôsobilosť na právne úkony súd obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník (obligatórne opatrovníctvo). V zmysle ustanovenia § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa uprednostňuje príbuzný fyzickej osoby alebo iná vhodná osoba, ak jej niet, orgán miestnej správy alebo jeho zariadenie, pokiaľ je oprávnené vystupovať vo svojom mene (verejný opatrovník). Ustanovenie verejného opatrovníka má byť vo vzťahu k skôr uvedenej možnosti len subsidiárne. Práva a povinnosti opatrovníka zahŕňajú zabezpečenie starostlivosti o osobu opatrovanca, starostlivosť o jeho majetok a v neposlednom rade zastupovanie opatrovanca, a to v rozsahu, v akom je opatrovanec na relevantné úkony nespôsobilý. Zástupcom nemôže byť ten, koho záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného. Podľa judikatúry samotná existencia potenciálneho rozporu záujmov k zákonnému zákazu zastupovať nestačí; rozpor záujmov musí reálne existovať. Pri posudzovaní rozporu medzi záujmami zástupcu a zastúpeného treba vždy vychádzať z povahy konkrétneho právneho úkonu, ako aj zo všetkých okolností prípadu tak, aby bolo možné náležite zabezpečiť ochranu záujmov zastúpeného. Regulácia zákonného zastúpenia má v právnej úprave inkorporované aj určité zabezpečovacie mechanizmy, ktoré majú zabrániť zneužitiu inštitútu zastúpenia v situácii ohrozenej kolíziou záujmov. Ak nejde o bežnú vec, na nakladanie zákonných zástupcov s majetkom zastúpených je potrebné schválenie súdom, ktoré je predpokladom platnosti týchto právnych úkonov (§ 28 Občianskeho zákonníka). Ak dôjde k stretnutiu záujmov zákonného zástupcu so záujmami zastúpeného alebo k stretnutiu záujmov tých, ktorých zastupuje ten istý zákonný zástupca, ustanoví súd kolízneho opatrovníka (§ 30 Občianskeho zákonníka). Kolízny opatrovník je osobitným zástupcom, ktorého práva a povinnosti sa viažu len na uskutočňovanie právnych úkonov ohrozených kolíziou záujmov. V ostatnom koná za zastúpeného jeho zákonný zástupca. Ide o osobitnú úpravu konfliktu záujmov ad hoc, keď je zákonný zástupca v mimoriadnej situácii diskvalifikovaný pomerom k veci. Na zabezpečenie kvalifikovanej ochrany práv a právom chránených záujmov opatrovanca súd v zmysle ustanovenia § 277 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku vykonáva dohľad nad výkonom funkcie opatrovníka.

25. S poukazom na dôvody podaného návrhu, odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že pre posúdenie duševného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bolo rozhodujúcim zistenie, či táto osoba je skutočne postihnutá duševnou poruchou a táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka bolo vzhľadom na vyššie uvedené pre rozhodnutie súdu prvej inštancie potrebné vykonať posúdenie zdravotného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Keďže posúdenie zdravotného stavu vyžaduje odborné znalosti, súd prvej inštancie postupoval správne v zmysle ustanovenia § 244 Civilného sporového poriadku, keď v konaní ustanovil súdneho znalca MUDr. Mária Straku z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, ktorému uložil posúdiť zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Súd totiž nie oprávnený k tomu, aby si sám vytváral nejaký úsudok o zdravotnom stave pacienta.

26. Podstatou odvolacej argumentácie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím bolo opakované vyjadrovanie nesúhlasu so zisteniami súdu prvej inštancie o zdravotnom stave osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná.

27. V prejednávanom prípade bol vyhotovený Znalecký posudok znalcom MUDr. Máriom Strakom, z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, č. 52/2021, pričom znalec bol v konaní následne vypočutý, na záveroch znaleckého posudku zotrval. Zo znaleckého posudku jednoznačne vyplynulo, že u osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, boli zistené niekoľko rokov pretrvávajúce duševné poruchy, najmä ľahký až stredne ťažký stupeň demencie, mierna kognitívna porucha, stav po delíriu, syndróm závislosti od alkoholu, pričom tieto poruchy majú trvalý charakter a negatívnu prognózu do budúcnosti. Tieto poruchy zakladajú (aktuálne a aj do budúcnosti) potrebu kontinuálnej zdravotnej ako aj

sociálnej starostlivosti. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, si nedokáže samostatne žiadnym spôsobom zabezpečiť kontinuálnu starostlivosť o svoju osobu. Znaleckým posudkom bolo odporúčané obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v rozsahu rozhodovania o medicínskej liečbe, vrátane podpisovania informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, o umiestnení v sociálnom zariadení, ako aj mieste svojho trvalého, resp. prechodného pobytu. Zároveň bolo znalcom konštatované, že u osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nie sú dôvody pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony nad rámec navrhovaného rozsahu.

28. Pri tvorbe podkladu rozhodnutia a v procese dokazovania má zásadný význam znalecké dokazovanie. Pri hodnotení znaleckého posudku treba vychádzať zo všeobecných pravidiel pre hodnotenie vykonaných dôkazov a v zmysle princípu voľného hodnotenia dôkazov. Dôkazy a tvrdenia účastníkov konania hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva Civilný mimosporový poriadok. Významným kritériom je, že žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu. Dôkazy hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Z judikatúry jednoznačne vyplýva, že napriek tomu, že sudca nie je nadaný potrebnými odbornými znalosťami, pre ktoré ustanovil v konaní znalca, to mu nedovoľuje preberať závery znalca nekriticky a bez vyhodnotenia záverov, a to aj v komplexnosti vo vzťahu k záverom z vykonaného dokazovania (stanovisko NS SR z 23.12.1980 sp. zn. Pls 3/80, rozhodnutia NS ČR sp. zn. 30Cdo 352/2008 z 6.8.2009, sp. zn. 30Cdo 1924/2010 z 27.9.2010, sp. zn. 22Cdo 1561/2010 z 9.2.2010).

29. V rovine vyhodnotenia znaleckého dokazovania odvolací súd poukazuje primerane a podporne na to, že podľa ustálenej súdnej praxe od iných dôkazných prostriedkov sa dôkaz znaleckým posudkom podaným ústne, či písomne líši tým, že jeho hodnoteniu (podľa § 191 Civilného sporového poriadku) nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti, súd pritom hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými prevedenými dôkazmi. Ide o špecifický a významný dôkaz, ktorý súd použije pri rozhodovacej činnosti založenej na riešení odbornej otázky. Znalec musí vychádzať z odborných znaleckých záverov a nielen zo skutočností, ktoré príslušná osoba alebo osoby vnímajú svojimi zmyslami.

30. Znalec v prejednávanej veci tak vychádzal z vyhodnotenia forenzno - psychiatrického vyšetrenia osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, lebo v danom prípade bolo potrebné zistiť, aký je jej zdravotný stav. Po oboznámení sa so znaleckým posudkom odvolací súd konštatuje, že ustanovený znalec so zreteľom na svoje odborné znalosti a skúsenosti, po analýze zdravotnej dokumentácie a vykonaní vlastných vyšetrení osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, uskutočneného v Domove sociálnych služieb Horné Orešany, náležitým spôsobom prezentoval odborné závery a podklady, z ktorých pri zodpovedaní súdom zadáných odborných otázok postupoval. Odvolací súd má za to, že závery znaleckého posudku sú presvedčivé v častiach týkajúcich sa odbornej analýzy výsledkov psychiatrického vyšetrenia, dopadu duševných porúch na schopnosti osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, skúmania predpokladov robiť právne úkony v dotknutej oblasti. Ustanovený znalec bol v konaní pred súdom riadne vypočutý, na záveroch prezentovaných v znaleckom posudku zotrval, k záverom podal náležité vysvetlenie, ktoré aj zrozumiteľne vysvetlil.

31. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď znalecký posudok znalca MUDr. Mária Straku považoval za jeden z ťažiskových dôkazných prostriedkov. Uvedené však neznamená, že súd prvej inštancie si bez ďalšieho, izolovane od ďalších dôkazov prevzal závery znalca a tieto opomenul vyhodnotiť v kontexte s ďalšími dôkazmi. Súd prvej inštancie vzal do úvahy aj ostatné dôkazy, a to posudok Mesta Trnava, zabezpečené lekárske správy, vyjadrenia navrhovateľa, procesnej opatrovníčky, rovnako vyjadrenia Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava a v neposlednom rade vyjadrenie samotnej osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Odvolacia námietka o nekritickom prevzatí záverov znaleckého posudku je tak neopodstatnená.

32. Z výpovede znalca na nariadenom pojednávaní vyplynulo tiež to, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nemá kritický postoj k umiestneniu do zariadenia sociálnych služieb, tento záver zodpovedá vyjadreniu navrhovateľa, ako aj procesnej opatrovníčky, ktorí zhodne potvrdili odmietanie umiestnenia do zariadenia sociálnych služieb. O nedostatočnom náhľade na svoje ochorenie svedčí aj samotný postoj osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ktorá sa pokúsila o útek zo zariadenia (čím ohrozila svoje zdravie), jej nereálne predstavy o budúcnosti (žiť v záhradnej chatke,

hoci si je vedomá, že bez pomoci inej osoby nebude schopná samostatnej existencie), nesprávne domnienky o pozbavení všetkých práv navrhovateľom. Sama osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, sa vyjadrila, že manželka s ním mala veľa roboty, bolo to ťažké, aktuálne už manželka starostlivosť nezvláda aj pre svoj nepriaznivý zdravotný stav. Počas vzhliadnutia znalcom prezentovala odmietanie ďalšieho psychiatrického liečenia, svoj zdravotný stav bagatelizovala. Z lekárskej správy zo dňa 21.9.2020 vyplýva, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, trpí bludmi, v čase prijatia na hospitalizáciu bola dezorientovaná, hovorila „z cesty“, trpela paranoiditou, komolila slová, vykazovala ťažký kognitívny deficit, prezentovala opätovné úteky zo zariadenia. Neschopnosť zabezpečiť si kontinuálnu zdravotnú starostlivosť podporuje aj nepriaznivý fyzický zdravotný stav, ťažká chôdza o paličke (neschopnosť prejsť dlhšiu vzdialenosť), riziko mozgovej cievnej príhody, a tiež takmer nefunkčná ľavá horná končatina. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bola posudkom Mesta Trnava klasifikovaná stupňom odkázania na sociálnu službu „VI.“, čo predstavuje najťažší stupeň odkázanosti osoby na sociálnu starostlivosť. Nie je pritom dôvod spochybňovať tento posudok, keď posudkový lekár nevychádzal len z telefonického rozhovoru s procesnou opatrovníčkou ale aj z predložených lekárskeho správ o zdravotnom stave osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná.

33. Všetky vyššie skutočnosti nasvedčujú tomu, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, v súčasnosti nevie samostatne zhodnotiť svoj zdravotný stav, regulovať zdravotnú starostlivosť bez rizika ohrozenia seba a blízkych, tento stav je trvalý, s negatívnou prognózou, nemožno teda očakávať zlepšenie.

34. Tvrdenie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím o vhodnosti reštriktívnejšieho riešenia zdravotného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, prostredníctvom opatrovateľskej služby Mesta Trnava je nutné dodať, že takýto záver z vykonaného dokazovania nevyplýval. Práve naopak, znalec ustálil neschopnosť osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, zabezpečiť si kontinuálnu starostlivosť a potrebu celodennej starostlivosti. Ako vyplýva z vyjadrenia Mesta Trnava zo dňa 7.7.2021, rozsah opatrovateľskej služby je stanovený na 8 hodín denne, pričom počas víkendov mesto opatrovateľskú službu neposkytuje. Takýto rozsah by potom nezodpovedal potrebe starostlivosti, ktorú vyžaduje osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Navyše, ako už konštatoval súd prvej inštancie a tiež prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava vo vyjadrení k odvolaniam, predmetom tohto konania je skúmanie duševného stavu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, posúdenie charakteru zistených duševných porúch (t. j. či ide o stav trvalý a nemenný alebo stav prechodný) a následný vplyv na posúdenie spôsobilosti, resp. nespôsobilosti samostatne konať v otázke poskytovania zdravotnej starostlivosti.

35. Na vyššie uvedenom závere nemení nič ani to, že osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, má aj naďalej vodičské oprávnenie, v evidenčnej karte vodiča nemá zaznamenaný žiaden priestupok, nikdy jej nebolo odňaté, resp. zadržané vodičské oprávnenie, a tiež to, že doposiaľ nebola priestupkovo riešená, ani odsúdená tak, ako namieta Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím poukazujúc na predložené listiny. Odvolací súd nijako nespochybňuje uvedenú spôsobilosť osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná a tiež jej bezúhonnosť, avšak pre posúdenie dôvodnosti návrhu je rozhodujúci jej aktuálny zdravotný stav, ktorý bol posudzovaný znalcom.

36. Pre oblasť, na ktorú bola osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, jej súd prvej inštancie správne ustanovil za opatrovníka navrhovateľa - syna, ktorý je spôsobilý vykonávať funkciu opatrovníka. Navrhovateľ má vo vzťahu k osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ako svojmu otcovi zodpovedný a rozumný postoj, jeho argumentácia smerovala k ochrane osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, pričom odvolací súd nezistil, že by konal v rozpore s jej záujmami. V rozsahu, v akom bola osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, je opatrovník oprávnený aj povinný konať v jej mene, pričom konanie opatrovníka bude podliehať dohľadu súdu. Na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, sa neodnímajú jej práva v celom rozsahu, takýto rozsah obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony osobu, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nevylučuje z verejného a súkromného života, navrhovateľ navyše ani nežiadal o úplné obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, je s výnimkou rozsahu tak, ako určil súd prvej inštancie aj naďalej schopná

vystupovať ako samostatný subjekt - nositeľ práv a povinností, avšak v obmedzovanom rozsahu bude dozorovaný ustanoveným opatrovníkom - navrhovateľom (synom).

37. Z výsledkov vykonaného dokazovania teda vyplýva, že duševný stav osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, neumožňuje, aby bez ohrozenia seba a jej blízkych osôb rozhodovala samostatne o poskytovaní zdravotnej starostlivosti v rozsahu rozhodovania o svojej medicínskej liečbe, vrátane podpisovania informovaného súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, o umiestnení v sociálnom zariadení, ako aj mieste svojho trvalého resp. prechodného pobytu. Preto bolo v záujme ochrany osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nutné pristúpiť k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony v uvedenom rozsahu, sledujúc tým jej najlepší záujem.

38. Pokiaľ ide o námietku Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím o porušení práva na spravodlivý súdny proces odňatím možnosti uskutočňovať osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, patriace procesné práva, ktoré pochybenie spočívalo v opomenutí súdu prvej inštancie poučiť ju o možnosti požiadať, aby sa konania zúčastňoval jeho dôverník, v tomto smere je nutné vyhodnotiť námietku ako dôvodnú.

39. Podľa § 67 Civilného mimosporového poriadku na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

40. Podľa § 242 Civilného mimosporového poriadku osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom. O tejto možnosti ju súd poučí.

41. Okrem inštitútu zastúpenia sa procesná ochrana a naplnenie princípu rovnosti v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pri realizácii procesných práv a povinností uskutočňuje úpravou tzv. osobitnej poučovacej (mandukačnej) povinnosti, pričom poučenie sa týka okrem iného aj možnosti požiadať, aby sa konania zúčastnil zvolený dôverník. Vyššie citované ustanovenie § 242 Civilného mimosporového poriadku zohľadňuje špecifickosť mandukačnej povinnosti v týchto prípadoch a akcentuje vhodnosť spôsobu poučenia v zmysle princípu efektívneho a účinného prístupu k spravodlivosti.

42. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Na tomto mieste je však nutné zdôrazniť, že nie každé porušenie zákonných ustanovení, resp. nie každý nesprávny procesný postup zakladá porušenie tohto práva. Na to, aby bolo vo veci konštatované porušenie práva na spravodlivý proces musí ísť o vadu konania takej intenzity a kvality, pre ktorú sa celé konanie javí ako nespravodlivé a v dôsledku ktorej dôjde k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie ako celku. Každé pochybenie preto treba vykladať v kontexte celého konania.

43. Odvolací súd pre preskúmaní veci zistil, že súd prvej inštancie osobu, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, nepoučil o jej procesnom práve vyplývajúcom z ustanovenia § 242 Civilného mimosporového poriadku, čím porušil právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach. Toto pochybenie však nevykazovalo takú intenzitu, ktorá by osobu, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, vylúčila z možnosti využívať právne inštitúty a záruky poskytované jej právnym poriadkom a následne ju „obrala“ o možnosť vplývať na výsledok konania. Súd prvej inštancie osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, počas celého konania umožnil realizovať všetky procesné oprávnenia, doručil jej návrh navrhovateľa a umožnil jej vyjadriť sa k nemu, riadne ju predvolal na nariadené pojednávanie, na ktorom ju vypočul, umožnil jej klásť zúčastneným osobám otázky, vyjadrovať sa k ich výpovediam, rovnako bola oboznámená so všetkými dôkazmi, súd prvej inštancie jej doručil znalecký posudok znalca MUDr. Mária Straku, ku ktorému mala možnosť vzniesť námietky a znalcovi klásť otázky, priebežne jej doručoval všetky procesné rozhodnutia. V konečnej fáze umožnil osobe, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, predniesť záverečný návrh, následne jej doručil napadnutý rozsudok spolu s odvolaním Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Netreba opomínať to, že do konania bol pribratý osobitný subjekt - Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý vyvažoval „slabšie postavenie“ osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, vyplývajúce z jej zdravotného stavu a ktorý sa konania aktívne zúčastňoval (čo vyplýva z jeho procesnej aktivity) práve

za účelom ochrany práv osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Rovnako do konania vstúpil prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava (ktorého vstup do konania neskôr prebrala prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trnave) ako orgán ochrany práva v zmysle Civilného mimosporového poriadku ako subjekt sui generis, ktorého úlohou v konaní bolo vykonávanie preventívnych opatrení smerujúcich k identifikácii prípadného porušenia zákonnosti a tým dôsledne naplňať požiadavku dôslednej a účelnej ochrany práv a právom chránených záujmov osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. Porušenie osobitnej poučovacej povinnosti súdom prvej inštancie nemalo vplyv na správnosť rozhodnutia vo veci samej, preto odvolací súd na túto vadu konania neprihliadol.

44. Pokiaľ ide o námietku Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorou spochybňuje procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý odmietol vykonať navrhovaný dôkaz, a to vyžiadanie lekárskej správy o úraze hornej končatiny osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, ktorá mala vyvrátiť tvrdenia navrhovateľa o užívaní alkoholu, túto námietku je nutné vyhodnotiť ako nedôvodnú, k čomu odvolací súd dodáva.

45. Konanie o spôsobilosti na právne úkony v zmysle ustanovenia § 231 a nasl. Civilného mimosporového poriadku je konaním, ktoré možno začať aj bez návrhu. Toto konanie charakterizuje tzv. vyhľadávací princíp, to znamená, že Civilný mimosporový poriadok, a to ustanovenia § 35 a § 36 Civilného mimosporového poriadku dávajú súdu oprávnenie vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania za účelom náležitého zistenia skutkového stavu. Práve tieto ustanovenia predstavujú svojim spôsobom akési prelomenie tzv. zásady formálnej pravdy, kedy súd prestáva byť viazaný dôkazmi a návrhmi účastníkov konania a môže vstúpiť do konania a iniciatívne zisťovať skutočnosti, ak takáto potreba počas konania vyvstane. Takýmto postupom súd potom zabezpečí spravodlivé a zákonné rozhodnutie vo veci.

46. Navrhovanie dôkazov, patrí nesporne medzi procesné oprávnenia účastníka konania, pričom toto právo sa v niektorých prípadoch môže stať aj procesnou povinnosťou, ktorej nerešpektovanie alebo nesplnenie by mohlo mať za následok procesnú sankciu (v sporovom konaní), vedúcu až k neúspešnému výsledku. Tu je však potrebné pripomenúť, že súd vykonávajúci dokazovanie vo veci, čo do rozsahu dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov, ani ich názormi. Inak povedané, oprávneniu účastníka konania navrhovať dôkazy nezodpovedá povinnosť súdu vykonať každý dôkaz, ktorý navrhol. Je výlučne na zvážení súdu, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam a vykonanie ktorého naopak nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numerantur).

47. Obdobný názor už opakovane vyslovil i Ústavný súd SR vo svojej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej nie je súčasťou práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (právo na spravodlivý proces) povinnosť vykonať všetky dôkazy označené účastníkmi konania (porovnaj I. ÚS 75/96, II. ÚS 153/03, IV. ÚS 208/09). Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej (porovnaj II. ÚS 218/00, IV. ÚS 182/04, II. ÚS 193/06). Nevykonanie navrhovaného dôkazu možno považovať za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR len v takom prípade, ak tento dôkaz mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doposiaľ vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, čo však nie je tento prípad.

48. Odvolací súd v kontexte uvedeného opätovne poukazuje na to, čo už uviedol vyššie, že dôvodom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony v tomto prípade nebolo užívanie alkoholu (resp. závislosť na požívaní alkoholických nápojov). Preto je irelevantné, či zranenie osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bolo alebo nebolo spôsobené v príčinnej súvislosti s požitím alkoholu alebo nie, teda závery lekárskej správy zachytávajúcej prvotné vyšetrenie osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, neboli pre posúdenie dôvodnosti návrhu určujúce. Nad rámec uvedeného však odvolací súd dodáva, že v rámci odvolacieho konania sa oboznámil s lekárskou správou Fakultnej nemocnice Trnava zo dňa 14.8.2018 predloženou Úradom komisára pre osoby so zdravotným postihnutím v odvolacom konaní, v ktorej skutočne nie je zmienka o tom, či k úrazu osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, došlo po užití alkoholu. Z lekárskej správy vyplýva pôvod zranení (tzv. subjektívny nález), ktorý udala osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, a to pád a náraz do dverí ľavým ramenom. Okrem lekárskej správy však bolo potrebné prihliadnuť aj na vyjadrenie MUDr. X. X., ktorý vykonal ošetrenie, pričom z tohto vyjadrenia nevyplýva, že by u osoby, o ktorej spôsobilosti na právne

úkony sa koná, nebola zistená prítomnosť alkoholu, ale to, že vyšetrenie na požitie alkoholu alebo iných návykových látok nebolo vykonané, a preto pochopiteľne požitie alkoholu ani nemohlo byť zistené.

49. Pokiaľ ide o ďalšie odvolacie námietky, tieto odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu irelevantnú argumentáciu zachádzajúcu podrobne do nadbytočných detailov, preto odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

50. Vychádzajúc zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd uzatvára, že súd prvej inštancie starostlivo prihliadol na všetky skutočnosti v konaní uvedené, vysporiadal sa s tvrdeniami účastníkov, správne vyhodnotil závery znaleckého dokazovania, ku ktorému vypočul i znalca, ktorý znalecký posudok vypracoval, všetky dôkazy vyhodnotil podľa princípov na hodnotenie dôkazov, posúdil ich jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti, v dôsledku čoho správne ustálil, že v danej veci boli splnené podmienky pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v stanovenom rozsahu. Za opatrovníka ustanovil súd prvej inštancie vhodnú osobu - navrhovateľa, ktorá osoba spĺňa všetky zákonom vyžadované predpoklady na výkon tejto funkcie. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, dostatočne presvedčivé a preskúmateľné.

51. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vrátane rozhodnutia o ustanovení opatrovníka, ako aj závislých výrokov o náhrade trov konania, podľa ustanovenia § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku z dôvodu ich vecnej správnosti potvrdil.

52. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže nebol zistený žiaden z dôvodov pre pripustenie výnimiek z jeho aplikácie.

53. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).